PARLAMENTUL COMEMOREAZA PE MARELE REGE FERDINAND

Ședințele solemne de Luni ale Camerei și Senatului.- Declarațiile guvernului și ale șefilor partidelor politice

CAMERA

Declarațiile partidului țărănesc

D. SEBASTIAN RADOVICI, în numele partidului țărănesc de sub președinția d-lui dr. Lupu, a citit următoarele:

In numele partidului țărănesc aduc cuvântul său îndurerat la panegiricul pe care Camera îl închină Marelui Rege Ferdinand I, al cărui trup prea chinuit de suferință a fost înhumat ieri în țărâna sfântă a Basarabilor și a Mușatinilor.

Dacă în genere popoarele sunt închinate să-și lege destinele nu de abstracțiunile reci, ci de acțiunile eroice și salutare ale Acelora care le guvernează, cultul Eroilor devine o și mai permanentă nevoe de îndrumare a popoarelor oprimate, sfâșiate, înfrigurate de visul libertății și reintregirii lor naționale.

In tradiția acestui cult, cu această permanentă exponență de Eroi, a fost hărăzit să-și scrie istoria și poporul român. Iar când a sosit ceasul sortit de cumpăna vremii, ceasul în bătăile căruia sunau atâtea veacuri de conștiință oprimată și de vis neîmplinit, ceasul acesta ar fi fost poate pierdut pentru totdeauna, dacă Dumnezeul părinților noștri nu ne-ar fi hărăzit și *Eroul*, care să-i înțeleagă chemarea și să-i închine sufletul creator, în persoana Marelui Rege Ferdinand I.

Căci dacă, prin înfrângerea de sine însuși și prin disprețuirea durerii, Marele Rege a egalat în stoicismul său pe anticul împărat Marc-Aureliu, prin înțelegerea clipei realizatoare și prin eroica sa identificare cu sufletul românesc în cele mai tragice momente ale ființei noastre politice, Regele Ferdinand întrece în strălucire figurile vechilor noștri voevozi Mircea, Ștefan, Mihai, care au colectat altădată sentimentul național și i-au croit cărarea către țelurile atinse de generația noastră.

Va rămâne cea mai admirabilă pildă de eroism în istoria lumii, figura Regelui Ferdinand, strâns într'o fâșie de țară, îndurând toate adversitățile soartei și rămânând statornic în împlinirea datoriei până la jertfirea de sine însuși, pentru salvarea onoarei de rasă și a ideii de stat liber.

Pe aceiași pagină glorioasă a istoriei, recunoștința poporului român a înscris deapururi numele Marei Regine Maria, podoaba cea mai strălucită a sufletului național, piatra cea mai scumpă din coroana purtată de fruntea Marelui Rege Ferdinand I.

Pe lângă amintirea Eroului, care va rămâne ca o supremă și permanentă chemare la datorie a tuturor, partidul țărănesc nu va putea uita că cele două reforme de bază ale României întregite, votul obștesc și împroprietărirea țăranilor s'au înfăptuit prin fericita coincidență de sentimente ale Regelui Ferdinand cu ale poporului său, care l-a iubit cum n'a mai fost iubit Rege pe lume.

Și dacă ființa pământească a Marelui Rege a trebuit să împlinească și ea legea eternei deveniri, amintirea Lui se va proecta, ca umbra celor mai înalte piscuri, pe întinsul vremurilor viitoare și sub această umbră evocatoare de cele mai înalte sentimente pentru țară, vor crește vor domni vlăstarele Dinastiei Sale.

Iar candela ce arde la căpătâiul pietrei funerare, nu va părea din înălțimea morală și simbolică a mormântului Său, numai licărirea unei luminițe pioase, ci va fi farul de foc și de lumină, care va îndrepta deapururi, pe cărările adevărate, generațiile viitoare ale României.

Iar când nopțile își vor întinde zăbranicul peste liniștita Mânăstire a Curții domnești din Argeș, se vor aduna acolo, cu fâlfâiri de aripe, sufletele risipite prin genunele munților și văile apelor, sufletele soldaților Lui, și nu va fi poveste mai duioasă și nu va fi epopee mai admirabilă ca aceea pe care o vor șopti ei la căpătâiul de veșnică odihnă a Regelui lor iubit.

Cu ochii înlăcrămați de cea mai nobilă durere, dar cu sufletul înălțat de bărbăția inerentă clipelor mari, partidul țărănesc aduce în această incintă, odată cu expresiunea durerii Sale, pe care o alătură la sufletul îndurerat al Națiunii, urările cele mai bune pentru Tânărul vlăstar al Dinastiei, pentru Majestatea Sa Regele Mihai, pe care țara, unanimă în sentimente, îl va crește și-L va păzi ca pe floarea cea mai aleasă și mai scumpă a sufletului național. (Apl. prelungite).

Răspunsul d-lui prim-ministru Ion I. C. Brătianu

D. ION I. C. BRATIANU, președintele Consiliului, răspunzând declarațiilor făcute de celelalte partide, a rostit următoarele:

Oarecare declarațiuni în dizonanță penibilă cu simțământul firesc care stăpânește astăzi toată suflarea din România și — fie-mi îngăduit a adăoga, — în contrazicere cu elementarul simț politic reclamat dela cei cari năzuiesc a reprezenta interesele obștești, m'au silit să cer cuvântul, pentru ca să protestez împotriva lor.

Nevoind, însă, să turbur ședința solemnă consacrată Memoriei Marelui Rege, intenționam totuși să exprim răspunsul meu după sfârșitul ei, căci socoteam că nu poate rămâne fără protestare cele ce nu s'ar fi cuvenit să fie rostite în asemenea împrejurări. (Ovațiuni furtunoase prelungite).

D. AUREL VLAD: Nu s'ar fi cuvenit să fiți D-vs. acolo. (Protestări după băncile majorității).

D. ION I. C. BRATIANU, președintele Consiliului: Cuvântarea reprezentantului majorității, prin cuvintele rostite în numele dv., a făcut în chip neîndoielnic proba, că sunteți manifestarea sinceră și adevărată a simțămintelor Țării. (Ovațiuni furtunoase).

Aceste cuvinte m'au readus și pe mine la realitatea zilei de astăzi, care nu trebuie să fie nici de mine turburată printr'un răspuns la declarațiuni ce nu s'ar fi cuvenit să auzim. (Aplauze furtunoase).

Și, în consecință, mă mulțumesc să încheiu această solemnă ședință prin repetarea cuvintelor rostite de d. Banu în numele dv., și în cari simțămintele noastre, ale tuturor precum și ale întregii Națiuni au găsit o formă, de cât care mai fericită, nu cred că poate fi aflată:

„DOMNILOR, CE POATE ÎNSEMNA OARE NEÎNȚELEGERILE NOASTRE MARUNTE, „PASIUNILE NOASTRE TRECATOARE, INTERESELE ȘI „AMBIȚIUNILE NOASTRE DE „O CLIPA, CAND INDARATUL „NOSTRU SE INGRAMADESC „SECOLE DE OPINTIRI ȘI DE „JERTFE, IAR INAINTEA „NOASTRA NE AȘTEAPTA NE„INDURATOAREA JUDECATA, „A CELOR CE AU SA VINA?". (Aplauze furtunoase îndelung prelungite).

D. președinte N. N. SAVEANU: Ridic ședința.

SENATUL

Ședința a fost deschisă la ora 5 d. a., de d. președinte C. Nicolaescu.

Pe banca ministerială fiind toți d-nii miniștri.

D. I. I. C. Brătianu a citit aceiaș declarație ca și la Cameră.

Cuvântarea I. P. S. Mitropolitului Pimen al Moldovei

Domnule președinte,
Domnilor Senatori,

Regele nostru iubit, Ferdinand I, în urma unei boli grele, a încetat din viață, părăsindu-ne, înainte de vreme, lăsând în urma Sa, jale și adâncă durere în toată țara.

Scurtă a fost vremea Domniei Lui; dar, mari au fost faptele îndeplinite de El, cari vor rămâne deapururea, ca cea mai mare și mai strălucită Epocă din istoria neamului nostru.

Aceste fapte istorice, veșnic îl vor înălța, în fața generațiilor viitoare, glorificându-L, ca pe cel mai mare rege al tuturor Românilor, veșnic pomenit, ca și Divul Traian dela Roma, întemeietorul statului latin pe meleagurile lăsate nouă moștenire, între Nistru, Tisa, Dunăre și Marea Neagră.

Suit pe Tronul țării, când marele războiu deja începuse, în urma morții moșului său, primul Rege Carol I, biruitorul dela Plevna, a condus armatele române, în valurile războiului, în toiul celor mai grozave lupte, ca, prin foc și sabie, să îndeplinească idealul strămoșesc adică: *unirea tuturor Românilor*. Dorință sfântă, așteptată de veacuri, ca un vis și destin, pus în sufletul neamului, de Dumnezeul părinților noștri.

Să știu marile greutăți prin care au trecut țara și armata noastră, la începutul războiului, când multe minți se îndoiau, de eșirea noastră cu bine, din acest războiu, M. S. Regele Ferdinand, deși părăsise capitala Regatului, fiind în pribegie la Iași, totuși și în aceste momente grele, a fost de o neclintită credință, că vom eși învingători, neîndoindu-se, nici o clipă, de biruința armatei noastre asupra vrăjmașilor. Era singurul — poate, — care alături cu M. Sa Regina își păstrau tăria sufletească, în acele clipe groaznice, văzând, aproape cu siguranță, biruința, ce avea să vie.

Ca mitropolit al Moldovei, am fost chemat adesea la cartierul Regal, să dau informațiuni, despre îngrijirea ce se da în spitalele din Iași ostașilor răniți, aduși de pe front și a celor bolnavi de tifosul exantematic, precum și despre invalizii așezați în echipe mari prin monastiri, a orfanilor din războiu și de numeroșii refugiați în Moldova din teritoriul ocupat, din Ardeal, Banat și Bucovina. Purta multă grijă, de soarta cea din urmă a ostașilor morți și felul înmormântării lor.

Cu multă emoție sufletească, îmi aduc aminte de grija ce avea marele și neuitatul nostru Rege Ferdinand de armata și poporul său, și câte nădejdi se născuse în sufletul Lui mare, că prin unirea tuturor Românilor în o singură țară, se vor spori energiile și puterile de muncă se vor înmulți. Aș întări și mai mult spusele mele, de marele suflet ce a avut Regele nostru Ferdinand, dacă aș avea la îndemână, scrisoarea Sa olografă, adresată mie, atrăgându-mi atenția, asupra datoriilor ce ni se impuneau tuturor, în vremea aceia, pentru armată și popor. Regret că acea epistolă, scrisă de augusta Lui mână, împreună cu alte odoare scumpe, au fost trimise la Moscova, de unde, nu știu dacă le vom mai vedea.

Toate aceste grozăvii, nu influențau asupra marelui geniu al Regelui defunct, ci urmărea cu statornicie și hotărîre neînfrântă, dorința întregului neam; adică: *unitatea neamului*, la care au năzuit voevozii noștri, în frunte cu Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul și pentru care, moșii și strămoșii în curgerea veacurilor, au suferit și s'au jertfit, până la împlinirea vremurilor, care, prin luptele vitejești, la Oituz, Mărăști și Mărășești s'au realizat.

Și câte multe fapte mari, va povesti istoria războiului întregirii neamului, săvârșite de neuitatul nostru Rege Ferdinand I!

Voi vorbi pe scurt de unele momente din viața noastră bisericească și anume: voi aminti că prin unirea politică a tuturor Românilor într'un singur stat „ROMANIA MARE" s'a înfăptuit și unirea noastră într'o singură Biserică ortodoxă străbună, care după dorința M. Sale a fost ridicată la înalta demnitate de Biserică patriarhală.

Se împlinesc doi ani decând s'a sărbătorit la Iași amintirea a 1600 ani dela primul Sinod ecumenic și mai ales amintirea sinodului ținut la Iași în 1642 pe vremea Voevodului Vasile Lupu și a marelui mitropolit Varlaam, cum și a sinodului, ținut tot la Iași, în 1600, pe vremea scurtei domnii a lui Mihai Viteazu, care venea la Iași ca biruitor al Ardealului.

Neuitată va rămâne, ședința festivă a Sfântului nostru Sinod, ținută în Catedrala mitropolitană, din Iași, sub auspiciile M. Sale Regelui FERDINAND I, înconjurat de augusta familie, la care ședință, Majestatea Sa a ținut o foarte frumoasă și documentată cuvântare, arătând însemnătatea Bisericii noastre ortodoxe și legătura ce ea a păstrat în decursul veacurilor pentru neamul nostru românesc.

Iată, ce am avut de spus, în ce privește Inalta considerație și dragoste, ce neuitatul nostru Rege Ferdinand a avut totdeauna pentru Biserica noastră ortodoxă națională, în vremea căruia s'au înființat mai multe episcopate și instituțiuni pentru cultura clerului.

Biserica noastră ortodoxă prin Sf. Sinod și în numele întregei preoțimi, aduce omagiile cele mai profunde și mai pioase, memoriei marelui Rege Ferdinand I, plâns de tot poporul și condus la mormântul dela Curtea de Argeș, săpat în pământul, țării Lui mărite, unde, se va odihni pentru vecie.

Cuvântarea P. S. S. Episcopului Frențiu, reprezentantul bisericii greco-catolice

Domnilor senatori,

Biserica națională română unită cu Roma, precum s'a bucurat și s'a veselit de câte ori poporul român a avut prilej a se veseli, tot așa s'a îmbrăcat în haine de jale și a plâns de câte ori țara românească sau românii au trecut prin încercări dureroase. Și ce încercare mai dureroasă pentru România și români poate fi, de cât aceea de a se despărți de bunul și iubitul Rege, căruia pronia cerească i-a hărăzit cinstea și fericirea de a aduna sub aripile sale pe toți fiii aceleiaș mame iubite.

Regelui Ferdinand I i-a fost dat de pronie să restaureze pentru totdeauna vechea Dacie a lui Decebal și a lui Traian, restaurată pe scurt timp de Mihai Viteazul și astfel a îngăduit românilor să ajungă domni în întreaga lor țară de baștină.

Și prin jertfele ce a făcut spre a ne aduce aici, s'a făcut vrednic de recunoștința românilor în vecii vecilor. Cât românii vor fi pe pământ, numele lui nu va fi uitat de nici unul.

Vrednic de a fi dat pildă și a fi admirat de oameni, s'a făcut el prin viața sa de creștin practicant, — ascultând liturghia întreagă în Dumineci și sărbători, și împărtășindu-se de câte ori era prescris de porunca Bisericii. Și mai ales prin chipul creștinesc cum a suferit cu resemnare durerile ultimei și lungei sale boale.

Cu resemnare și blândețe a primit toate încercările gândindu-se necontenit la poporul căruia i-a jertfit ce a avut mai bun și mai drag.

Cine a cetit oare ultima sa scrisoare fără emoție?

Cine poate să nu laude înțelepciunea și patriotismul lui clasic? Cine va cuteza oare să nu i se supună și după moarte, ascultând în ceeace trebue să facem pentru patrie și de ce trebue să ne ferim?

(Aplauze prelungite și îndelung repetate).

Biserica națională română unită cu Roma și dreptcredincioșii ei fii, înțeleg să nu iasă din cuvânt și în chipul acesta să dovedească iubirea și recunoștința lor față de cel dispărut și așa să-l preamărească. Omagiul durerii noastre profunde va dăinui vecinic pe mormântul scumpului nostru Rege.

(Aplauze prelungite și îndelung repetate).

Cuvântarea P. S. S. Episcopul Teutsch, reprezentantul bisericii lutherane

Domnule președinte,
Domnilor senatori,

Biserica Evanghelică și ea este adânc sdruncinată de moartea Regelui Feerdinand. La compătimirea pur umană, care ne mișcă față de suferințele și moartea Lui, se adaogă durerea și doliul pentru Regele care a avut o pricepere adâncă pentru rostul bisericii noastre, dându-i în repetate rânduri, dovezi de bunăvoință și asigurându-și nu de mult cea mai mare recunoștință prin aprobarea Statului ei.

Contemplând eri în convoiul funebru atât de măreț, pe fruntașii tuturor partidelor și pe reprezentanții tuturor bisericilor urmând unii lângă alții sicriul uniți nu numai în venerațiunea către Domnitorul iubit, ci și prin ideile prin care El a asigurat Țării Sale mărirea și recunoștința, idei, pe care dintre ei caută a le realiza pe căi proprii: am avut simțământul că aceste idei, care există, sunt menite, să stăpânească sufletele tuturor, și că ele sunt menite a adeveri ca o moștenire provenită la rege cuvintele Sf. Scripturi: „Memoria celui drept rămâne în binecuvântare".

Biserica Evanghelică va continua a conlucra în credință către Rege și Tron la propășirea Țării. (Aplauze prelungite).

Cuvântarea P. S. S. Makkai, reprezentantul bisericii reformate

D-le Președinte,
D-lor Senatori,

Ca reprezentant, — în Senat — al bisericii reformate din România, în numele ambelor eparhii ale acestei biserici, exprim durerea și jalea cea mai adâncă a tuturor credincioșilor și institutelor noastre pentru încetarea din viață a Regelui glorios al României Mari, M. Sale Ferdinand I.

Imi aduc aminte foarte mișcat, când am depus jurământul meu de fidelitate în mâinile suveranului.

Majestatea Sa m'a asigurat pe mine și biserica mea de dragostea Lui părintească. Mărturisesc înaintea acestui Corp înalt că biserica reformată din România a simțit în totdeauna și a închis în inima sa cu devotament, dragostea și bunătatea aceasta regală. Chiar pentru aceasta vom păstra în totdeauna cu cea mai mare pietate memoria strălucitoare a Majestății Sale Regelui Ferdinand I. și ne rugăm lui Dumnezeu din inimă pentru fericirea veșnică a sufletului Său majestos. A urmat sicriul M. Sale și sunetele clopotelor bisericii noastre, se ridicau rugăciunile și din bisericile noastre pentru M. Sa și pentru patria noastră iubită.

Toți suntem egali în doliu, în devotament, în comemorare, în patriotism. (Aplauze prelungite îndelung repetate).

Noi reformații (calvini) voind a fi vrednici de dragostea părintească a Majestății Sale Regele Ferdinand I, totdeauna vom persista cu fidelitate neclintită pentru Tron, vom respecta legile țării și vom lucra cu energie plină spre binele României, patria noastră iubită. (Aplauze furtunoase îndelung prelungite).

Cuvântarea d-lui general Al. Averescu

Nenorocirea care s'a abătut asupra țării, prin dureroasa pierdere ce încearcă, impune tuturor locuitorilor ei pioasa datorie, să înalțe în smerită reculegere, cele mai calde rugăciuni, către Atotputernicul, pentru odihna marelui suflet al Augustului dispărut.

Intr'o domnie numai de 12 ani și 10 luni, Regele Ferdinand I a trăit cu poporul Său iubit clipele cele mai neperitoare din istoria neamului nostru.

Când a sosit momentul ca țara să intre în marele războiu, nu s'a călăuzit de cât de interesele noastre naționale, legându-se exclusiv și pe vecie de poporul, ale cărui datine, providența le-a pus în mâna lui.

Pe timpul războiului, a împărtășit cu întreaga țară și în deosebi cu viteaza Lui oștire toate suferințele prin cari am trecut în zilele de grea cumpănă, precum și toate bucuriile, cari au isvorit din acele suferințe.

Prin înfăptuirea Marelui nostru ideal național, a întrunit sub Sceptrul Său toate ținuturile locuite de români, iar în istorica Alba-Iulia i-a fost hărăzit să se încoroneze: Rege al României întregite, al cărei cel mai de frunte făuritor a fost, prin înțelepciunea Sa, politica și prin vitejia Sa ostășească.

Dela războiu și până în ultimile Sale clipe, înfruntând cu bărbăție toate greutățile și făcând fără a Se cruța jertfele cele mai dureroase, a fost călăuzit numai de preocuparea ca opera de *consolidare* a țării să fie statornic dusă pe calea cea bună, pentru ca să asigure pentru în totdeauna pe aceia de *întregire*.

Toate aceste fapte covârșitoare în istoria neamului, așează pentru vecie imaginea Regelui Ferdinand I în sufletul poporului român, înconjurat de aureola în lungul secolelor, din generație în generație, atât cât va exista pe lume o Românie.

Potrivit dorinței Sale, prin legea din 4 Ianuarie 1926 s'a hotărît ca să-I urmeze în scaunul domniei, Prințul Mihai al României.

Din cauza fragedei etăți a noului Rege, pașii Săi vor fi călăuziți, până va deveni vârstnic de Regența prevăzută de Constituție și instituită prin lege, tot în ziua de 4 Ianuarie 1926, după dorința lămurit exprimată de Regele Ferdinand.

Poporul român nu și-ar putea arăta în alt chip mai bine recunoștința către Suveranul, care a trecut peste pragul eternității, de cât înconjurând pe urmașul ce și-a ales cu aceiaș dragoste, cu aceiaș credință și cu aceiaș râvnă patriotică, pentru a-L ajuta să ducă țara mai departe pe calea, pe care a pus-o Bunicul său.

De aceea, e pe de o parte cu inimile îndurerate, să zicem cu genunchi plecați în fața mormântului ce s'a închis eri: Eternă Iți va fi slava, Suveran, care Ți-ai iubit poporul și ai fost iubit de el; întorcându-ne spre viitor, plini de încredere în steaua dinastiei noastre, să urăm Regenței să-și ducă sarcina atât de grea la bun sfârșit, până în ziua în care urmașul lui Ferdinand I va lua în mână firul destinelor scumpei noastre Patrii.

D. prim-ministru I. I. C. Brătianu s'a dus la tribună unde a felicitat călduros pe d. general Averescu pentru cuvântarea ținută.

D. I. CLINCIU a citit aceeaș declarație pe care la Cameră a citit-o d. Iuliu Maniu, în numele partidului național-țărănist.

MAJORITATEA: Trăiască Regele Mihai!

D. ION BRATIANU: Trăiască Regele Mihai! Să dea D-zeu tuturor Românilor sentimentele înalte ale zilelor pe care le trăim, iar conducătorilor politici simțul politic atât de necesar! (Aplause furtunoase).

Declarația d-lui E. Gyarfas, în numele partidului maghiar

D-le Președinte,
D-lor Senatori,

Ca reprezentant al partidului maghiar și în numele întregului popor maghiar din România, mă asociez cu toată sinceritatea la cuvintele frumoase și pline de doliu cari s'au rostit aci în numele celorlalte partide.

Domnilor Senatori, poporul maghiar a trăit o mie de ani sub sceptrul regesc și a păstrat totdeauna o stimă evlavioasă față de coroană și reprezentantul ei înalt. Noi maghiarii ardeleni am adus cu noi din statul nostru de odinioară acest sentiment dinastic strămoșesc și dela intrarea noastră în viața publică a României am înconjurat totdeauna cu fidelitate și lealitate persoana înaltă a Suveranului.

Pe lângă tradiția aceasta a noastră monarhică am fost legați și obligați personal M. Sale defunctului nostru Rege, care a arătat în tot timpul guvernării o bună voință sinceră față de dorințele și doleanțele față de cultura și desvoltarea poporului nostru. Vom păstra deci vecinic cu pietate și recunoștință memoria Sa.

Am fost supuși fideli ai M. Sale defunctului Rege și supuși fideli vom fi și urmașului său, M. Sa Regele Mihai I, dorim că sub sceptrul tânărului Rege să se înfăptuiască pe acest pământ strămoșesc înțelegerea, iubirea și înfrățirea tuturor fiilor țării.

D. HORIA CARP, în numele evreilor, a citit aceeaș declarație făcută la Cameră de d. W. Fildermann.

Cuvântul partidului țărănesc

D. COSMA, a cetit în numele partidului țărănesc, următoarea declarație:

D-le Președinte,
D-lor Senatori,

Acum, când Legendarul Voevod, prezis de cronicarii vremurilor, și dorit cu însetare de către întreaga ființă a unui Neam, s'a supus așa de timpuriu eternei legi a Morții pământești.

Acum, când eternitatea își stabilește domeniul său real.

Gândul întregii suflări românești, dela un hotar la altul al țării, se zbate dureros, coprins de fiorul duioșiei unei mame, care și-a pierdut pe cel mai scump copil al său.

Trupu-I mort se va preface în țărâna din care a fost luat, totuș azi și de a pururea, pioasa amintire a Regelui blând, bun, înțelept, patriot și glorios, care a fost Ferdinand I al României, va străluci perpetuu ca o scânteie divină, în inima fiecăruia din cele 17 milioane de supuși credincioși, precum și în inimile milioanelor din generațiunile viitoare.

In 1914 izbucnește marele războiu european, care aprinde în sufletul neamului dorința de reîntregire, frământată de mii de generații.

Era, sau clipa fatală a neamului românesc, sau realizarea idealului său național.

Un gest sublim și patriotic al Marelui Rege, identificat în totul cu aspirațiile seculare ale poporului Său, ordonă în noaptea de 14 August 1916, trecerea armatelor Sale peste Carpați, zid nepătruns de oștirile noastre încă de pe vremea Marelui Voevod Mihai Bravu.

Intreaga suflare românească, ca un singur om, L-a urmat cu deplină încredere și suferințele unui potop de neajunsuri și greutăți îndurate cu resemnare de poporul român, au fost împărtășite și alinate de către defunctul Suveran în prețioasa tovărășie a ilustrei Sale Soții, M. S. Regina Maria, cu care a purtat cuvântul de mângâiere, atât pe frontul de luptă, cât și în restul țării.

Iubindu-Și armata și poporul în semn de profundă recunoștință pentru virtuțile lor strămoșești, Le-a acordat dreptul de vot și pământ.

Partidul țărănesc, în semn de omagiu și profundă admirațiune către fostul său Suveran, îngenunche azi cucernic și cu adâncă recunoștință în amintirea Marelui Rege popular, are a jertfit spre binele patriei și al poporului Său toată viața Sa până la cea din urmă suflare, pe altarul țării Sale iubite, pe care a mărit-o și întregit-o numai cu puterea neînfrânată a iubirei și voinței Sale.

Fie ca vlăstarul regal, M. S. Regele Mihai, născut pe pământul României, să crească mândru și falnic, să domnească fericit și să trăiască mulți ani.

Omagiul Academiei

— Cuvântarea președintelui ei, d. E. Racoviță —

S'a înfăptuit nenorocirea a cărei amenințare chinuia sufletul poporului nostru. Marele nostru Rege și veneratul nostru Suveran a închis ochii pentru vecie. Cuprinși de jale, măsurăm prin neguri de durere mărimea pierderii ce suferă neamul și țara; cu amintirea plină de dovezile de neclintită dragoste arătată de El patriei ce-și alesese, ne oțărim față de golul ce lipsa înțeleptului nostru cârmuitor va brăzda în viitorul alcătuirii noastre de Stat.

Vorbesc ca reprezentant al Academiei Române, al cărei Președinte de onoare El a fost, pe care a prezidat-o foarte ades efectiv și al cărei protector și prieten s'a arătat în tot cursul domniei Sale. Dacă, ca toți românii, ne sguduie moartea Marelui Domn, noi mai plângem și pierderea unui suflet prieten ce am învățat a respecta și a iubi, căci în mijlocul nostru venea desbrăcat de înalta misiune și ne cinstea considerându-se ca simplu membru al tovărășiei noastre culturale.

Cu duioasă și pioasă simțire vom păstra deci, noi membrii Academiei, amintirea omului blând și bun, înțelept și viu interesat de tot ce e știință și cultură, totdeauna binevoitor față de Academie și de Academicieni. Cu vădită plăcere venea în modesta noastră casă, cu vădită bucurie își însușia conducerea ședințelor solemne. De pe tribuna prezidențială se adresa nouă totdeauna cu cuvintele „Domnilor Colegi" dorind să ne asigure astfel de prețul ce punea pe demnitatea Sa academică și să manifeste în public ce importanță dădea El Instituției noastre. Cuvântările Sale academice nu conțiu numai chibzuite programe de muncă culturală și îndrumări înțelepte, ele expun cu precizie și hotărîre nevoile și revendicările Academiei nesatisfăcute de cei răspunzători; ele foarte des ne fac cunoscute darurile și ajutoarele ce marele nostru poteguitor ne-a hărăzit cu nesecata Sa mărinimie pentru cultură și pentru ceea ce considera El ca cea mai înaltă Instituție culturală.

Dovada acestei mărinimii stă scrisă chiar în documentul ultimei Sale voinți, în acel testament pus pe hârtie cu așa frumoase vorbe românești, act solemn care este expresia desăvârșită unei conștiinți de datorie ce nu-și îngăduie șovăire și care se îndreaptă către țelul ei sfânt cu o forță elementară. Ați văzut că a întemeiat un premiu academic pentru o lucrare asupra economiei naționale asociind ca totdeauna, Instituția noastră operilor de propășire națională și cinstind-o, cum a făcut-o toată viața, cu această nouă misiune de înaltă încredere. Ați văzut ce avere a lăsat pentru cultură.

Interesul ce purta Academiei, nu era în adevăr decât mărturia cea mai vădită de ce mare însemnătate atribuia El propășirii culturale. Ca ocârmuitor și ca răspunzător de soarta țării, El era convins că în faza socială în care ne aflăm, datoria cea mai de căpetenie a conducătorilor este răspândirea în popor a unei culturi temeinice și potrivită firii neamului nostru. A fost deci ctitor de instituții de lumină sufletească, a fost protectorul și susținătorul tovărășiilor culturale, a fost prietenul tuturor întreprinderilor de învățătură și de știință.

Ca reprezentant al Academiei Române și în numele ei în fața Domniilor Voastre și deci în fața țării, vă făgăduim că ne vom împlini sfânta datorie de a păstra ca un odor prețios al Instituției noastre, visternică a comorilor culturale a neamului, amintirea marelui Rege Ferdinand, a iubitului nostru ocrotitor și Președinte de onoare; cu pioasă smerenie vom așeza chipul și relicvele Lui alături de acelea ale neuitatului Său Unchiu, Regele Carol, întâiul nostru protector și Președinte de onoare.

In aceste clipe, în care ne sguduie durerea de ceeace este deja trecutul și în care ne alină mâhnirea ceeace deja răsare ca nădejde a viitorului, gândul nostru se îndreaptă către Regele Mihai, către Măria Sa Doamna (aplauze furtunoase) și către familia regală, spre a-i ruga să primească respectuoasele noastre condoleanțe, spre a-i asigura de marea noastră durere și speranță, și ca români și ca membri ai Academiei, și spre a le împărtăși neclintita noastră credință și nețărmuritul nostru devotament. (Aplauze furtunoase, îndelung repetate).

Cuvântarea d-lui Tony Iliescu

D. TONY ILIESCU, în numele majorității Senatului, a spus:

Durerea imensă și unanimă, cu care fiii acestei țări au întâmpinat moartea primului Rege al României întregite; sentimentele de nemărginită dragoste, gratitudine și pietate cu care au salutat rămășițele pământești ale celui mai ilustru din Voevozii țării — dacă este un omagiu bine meritat ce se aduce memoriei marelui dispărut, naște pentru noi toți mari obligațiuni și îndatoriri pentru ziua de mâine.

Inchinându-ne cu smerenie în fața mormântului abia închis; slăvind virtuțile omului care a fost cel mai de seamă și credincios slujitor al intereselor țării și neamului nostru — nu putem să-l cinstim mai bine memoria decât urmând cu credință pildele și drumul pe care înțelepciunea și patriotismul Lui cald și luminat L'a tras pentru prosperitatea și fericirea țării noastre.

A fost iubit, cum nimeni altul nu a fost iubit — și dragostea poporului, care rar se înșeală, înconjurându-i acum mai bine 30 ani, patul lui de suferință, când lacrimile și rugile unui neam întreg găsise îndurare la Domnul, l'a urmat zi cu zi statornică și cu nădejde, ca și cum ceva misterios, tainic ar fi presimțit că El va realiza cândva visul de veacuri al neamului nostru.

Și poporul nu s'a înșelat.

De la suirea Sa pe tron, a știut să se identifice cu toate simțimintele, cu toate aspirațiunile poporului său.

S'a bucurat cu bucuriile lui, a suferit cu suferințele lui. Generos până la sacrificiu, a fost în fruntea tuturor inițiativelor generoase; democrat convins, a fost partizanul cel mai de seamă al tuturor revendicărilor sociale, precum a fost cel mai cald susținător al celor două mari reforme, care au dat o nouă și temeinică îndrumare vieții politice și sociale a țării.

A fost bun, a fost înțelept, a fost loial.

Dacă figura marelui nostru Rege, apare într'un cadru atât de frumos, atât de luminos, în epoca de pace, și înainte și după războiu, în timpul războiului însă, gestul atitudinei, purtarea Lui, iau proporții atât de mari, atât de uriașe, că de sigur, puține figuri în istoria lumii pot să apropie strălucirea Lui.

Căci, cum s'a scris atât de frumos la Iași, în plin războiu, în organul marelui Cartier General:

„Când a sunt ceasul ca să intrăm și noi, în marea luptă, pentru libertate și dreptate, în potriva tuturor glasurilor, ce-i porunceau cu autoritatea în sânge, împotriva tuturor legăturilor misterioase ce-l atrăgeau trainic spre un singur țel, a vrut cu energie războiul național și l'a făcut". .

In clipa aceia am simțit cum pământul nostru recunoscător, își întinde spre El brațele tuturor morților noștri iluștrii.

De atunci în sângele Său, clocotesc numai porunci în cea mai neaoșe limbă românească.

Iar brațele pe care pământul nostru le-a întins de pretutindeni spre Dânsul, l-au prins puternic tronul, s'au încleștat de picioarele Lui și au legat pentru vecie, de pământul nostru, scaunul acestui prinț al Onoarei".

Și a intrat în războiul cel groaznic, conștient de toate jertfele ce avea să facă, dar răspunzând fără șovăire, la chemarea imperioasă a destinului țării, pe care atât de mult a iubit'o.

Și a înfruntat pericole fără de seamăn, și a îndurat suferințe nespus de mari și totuși încrezător fanatic în triumful cauzei dreptului și dreptăței ce servea, a așteptat cu seninătate, rezemat pe devotamente greu încercate, ceasul izbândei definitive.

Găsea în conștiința sa atâta îmbărbătare, în sufletul Său atâta putere de rezistență, în tovărășia Augustei Sale soții atât de sublim devotament, în mijlocul poporului, armatei și parlamentului atât de mare dragoste și atât de nețărmurită încredere încât în Iași, în Iașii suferinței și martiriului de atunci, dar al gloriei de totdeauna, putea să spună, într'o admirabilă comunitate de sentimente cu primul său Sfetnic:

„De ar fi să reîncep, aș face-o fără cea mai mică ezitare".

Cu asemenea sentimente, un asemenea om, înconjurat și ajutat de așa oameni, a putut să înscrie în istoria țării, cea mai glorioasă pagină a neamului nostru.

De aceia astăzi întreg neamul Românesc, adânc îndurerat, plâge, cu eternă recunoștință moartea atât de timpurie a bunului și iubitului său Rege.

In numele majorității Senatului, aducând umilul și respectuosul salut memoriei Marelui Dispărut, găsim în durerea noastră, mângâiere în gândul că S'a stins cu mulțumirea pe care o dă o viață închinată exclusiv binelui public, plină de realizări unele mai strălucite ca altele și încrederea deplină în virtuțile poporului Său și în înțelepciunea și patriotismul conducătorilor și fruntașilor țării, cari strânși uniți în jurul M. Sale Regelui Mihai și a Tronului, vor asigura prosperitatea și fericirea Țării, pe care El a iubit-o cu atâta pasiune și a slujit-o cu atâta credință și devotament.

Trăiască Regele Mihaiu I.

Cuvântarea d-lui Nicolaescu, președintele Senatului

Domnilor Senatori,

Cu o pioasă emoțiune, președintele vine a exprima la rândul său, în numele întregului Senat, sentimentele sale de adâncă durere pentru pierderea gloriosului Suveran,—și de admirațiune, pentru înaltele lui virtuți și strălucitele lui fapte.

Majestatea Sa Regele Ferdinand I s'a stins dintre cei vii, la castelul Pelișor, în mijlocul Carpaților falnici, pe cari, prin bărbăția sa, el îi făcuse să nu mai fie hotar de despărțire între fiii aceluiaș neam.

Calm și majestos, cu conștiința datoriei până la capăt îndeplinită,—el a părăsit lumea pământească, lăsând în urmă-i un popor îndurerat, care vedea într'însul simbolul însuși al ființei și al aspirațiunilor sale.

Identificat profund cu viața și speranțele națiunii sale, Regele Ferdinand a știut, când ceasul hotăririlor supreme a sunat,—să se ridice deasupra împrejurărilor și a tuturor obstacolelor,—și în mijlocul luptei uriașe deslănțuite, cavaler fără de frică, să răsară din fundul veacurilor, ca un trimis într'adevăr providențial, îndeplinitor al ursitelor patriei sale.

Printr'o înlănțuire prestabilită, neuitatul Rege Carol I, fundator fericit al dinastiei, a prezidat cu neîntrecuta-i înțelepciune, timp de aproape o jumătate de secol, la munca premergătoare de întemeere și de întocmire a Regatului, pe temelia solidă a căruia, sub strălucita domnie care se închee astăzi, s'a putut apoi așeza pentru deapururea, edificiul României întregite:—edificiu clădit cu jertfe și suferințe, dar clădit din piatră tare de granit, care va rămânea neatinsă în toată scurgerea fără de sfârșit a vremurilor.

Un întreg ciclu istoric s'a percurs și se închide astfel:

Ciclul unui neam străvechiu, de nobilă origină, renăscut de sub sfărâmăturile lui, formând un bloc masiv la gurile Danubiului Roman, cu isvoare nesecabile de viață și cu menirea lui proprie de cultură și de expansiune a spiritului latin, în răsăritul Europei celei noui.

Moștenirea aceasta glorioasă avem cu toții datoria sfântă de a o păstra și întări, făcând dintr'însa o operă indestructibilă, astfel ca România, pe care Regele Ferdinand ne-o lasă, să rămână pentru totdeauna, oricare ar fi încercările viitorului, aceeaș Românie Mare și neperitoare.

Să ne înălțăm dar inimile, să ne oțelim credința, și strâns uniți împrejurul urmașului, vlăstar ilustru cu un nume legendar, să pășim înainte pe calea marilor destine ale patriei și ale neamului.

Și acum, d-lor senatori, după proslăvirea Celui care s'a urcat în lumea nemuritorilor, un omagiu duios, din sufletul nostru al tuturor, omagiu de iubire și de adâncă gratitudine pentru Majestatea Sa Regina Maria, geniul cel bun, tovarășa nedespărțită de gândiri și de îndepliniri a Augustului Său soț.

Să ne arătăm asemenea devotamentul nostru nestrămutat, către Alteța Sa Regală Principesa mamă, a cărei sarcină este atât de grea și de covârșitoare pentru pregătirea zilelor de mâine...

Aceleași sentimente, aceeaș patriotică însuflețire, stăpânesc, d-lor senatori, în acest moment, înaltul nostru corp.

Neuitată și în veci mărită să fie, d-lor senatori, amintirea Regelui Ferdinand I; iar Aceluia, care are a purta de aci înainte pe fruntea Sa, coroana României, Majestății Sale Regelui Mihai I, să-i urăm o lungă și bine cuvântată Domnie! (Aplauze prelungite).